

YANGINI ÖNLEME VE YANGINDAN KURTARMA YÖNERGELERİ

*“Ben bir aceb ile geldim, kimse halim bilmez benim,
Ben söylerem ben dinlerem, kimse dilim bilmez benim...”*

Yunus Emre

Yangın durumunda en önemli hususlardan biri, kişilerin rastgele koşuşturmaları ve ne yapacaklarını bilmemeleridir. Daha önceden belirli planlar yoksa ve kim ne yapacağını bilmiyorsa, söndürme ve kurtarmada başarılı olunamaz. Önceden acil durum yönergeleri hazırlanmalı ve kimin ne yapacağı bildirilmelidir.

Birçok kuruluş yönerge hazırlayarak görev dağılımı yapmasına rağmen, bu yönergeler sadece kağıt üzerinde kalmakta, çoğu zaman görevlendirilen kişilerin bundan haberleri bile olmamaktadır. Sadece istendiğinde var olduğunu göstermek ve yasal bir zorunluluğu yerine getirmek için yönergeler hazırlanmaktadır. Yönergelerin amacı, personel arasındaki koordinasyonu sağlamak olmalı ve bu yönergeler uygulanabilir olmalıdır.

Bir yapının yangın güvenliğinin sağlanması için pasif ve teknolojik önlemler yeterli görülmemeli, yönergeler kağıt üzerinde kalmamalı, tatbikatlar yapılarak personel bilgilendirilmeli ve bakım yapılarak sistemlerin sürekliliği sağlanmalıdır. İşletmelerin, yangın durumunda her bir bölümdeki kişilerin görev dağılımlarını belirlemesi, yapılacak işleri planlaması, kontrol sistemi, periyodik eğitim ve tatbikatları belirlemesi, haberleşme sistemini organize etmesi, malzemelerin bakım, test, günlük, haftalık, aylık ve yıllık kontrol cetvellerini hazırlaması ve işletme yönergelerini çıkarması gerekir.

Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmelik'e göre, binaların yangın güvenliğinden, kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlarda en büyük amir; diğer bina, tesis ve işletmelerde yöneticiler sorumlu tutulmaktadır. Kurum ve kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişilerin buldukları yer, yapı, bina, tesis ve işletmelerin özelliklerine göre kendi “Yangın Önleme ve Söndürme Yönergelerini” hazırlamaları, acil durum ekiplerini kurlmaları gerekmektedir. Yö-

nergeye; yangına müdahale ekiplerinin sayısı, isim ve görevleri, ihtiyaç duyulan araç-gereç ve malzemenin cins ve miktarı, söndürme araçlarının kullanma usulleri, eğitim ve bakım hususları, nöbet hizmetleri ile gerek görülecek diğer hususların düzenlenmesi, bina yerleşimi, bina iç ulaşım yolları, yangın bölmeleri, yangın duvarları, yatay bölmeler, cepheler, söndürücü sistem, uyarıcı sistem ve su besleme üniteleri ile itfaiyeye yardımcı olabilecek diğer hususları gösteren plan ve krokilerin eklenmesi istenmektedir.

Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmelik'e göre, yapı yüksekliği 30.50 m'den fazla olan konut binaları ile içinde 50 kişiden fazla insan bulunan konut dışı her türlü yapı, bina, tesis ve işletmelerde ve içinde 200'den fazla kişinin barındığı sitelerde;

- a) Söndürme ekibi,
- b) Kurtarma ekibi,
- c) Koruma ekibi,
- d) İlk yardım ekibi,

oluşturulmalıdır. Söndürme ve kurtarma ekipleri en az üçer, koruma ve ilk yardım ekipleri ise en az ikişer kişiden teşkil edilmelidir.

Söndürme Ekibi, binada çıkacak yangına derhal müdahale ederek söndürmek ve/veya yangının genişlemesine mani olmak için oluşturulur. Yangın durumunda yangın yerinin alt, üst ve yanlarındaki odalarda gereken tertibatı alır, yangını söndürmeye veya genişlemesini önlemeye çalışır.

Kurtarma Ekibi, yangın durumunda can ve malı kurtarma işlerini yürütmek için oluşturulur. Acil durumlarda önce canlıları kurtarmaya çalışır; daha sonra yangında ilk kurtarılacak evrak, dosya ve diğer eşyayı diğer bulunanların da yardımı ile binanın yanma tehlikesi olmayan kısımlarına taşır. Yanan binanın genel olarak boşaltılmasına, olay yerine gelen itfaiye amirinin veya en büyük mülki amirin emriyle başlanmalıdır.

Koruma Ekibi, kurtarma ekibince kurtarılan eşya ve evrakı korumak, yangın nedeniyle ortaya çıkması muhtemel panik ve kargaşayı önlemek, boşaltılan eşya ve evrakı, güvenlik güçleri veya bina yetkililerinin göstereceği bir yerde muhafaza etmek ve yangın söndürüldükten sonra o binanın ilgililerine teslim etmek üzere görevlendirilmelidir.

İlk Yardım Ekibi ise, yangın nedeniyle yaralanan veya hastalanan kişilere ilk yardım yapmak, ilk yardım ekiplerini çağırmak, gelen ilk yardım ekiplerine yardımcı olmak üzere oluşturulur.

Ekiplerin yangın anında sevk ve idaresi, itfaiye gelinceye kadar yöner-

geyi uygulamakla görevli amir veya yardımcılara aittir. Bu süre içinde ekipler, amirlerinden emir alırlar. İtfaiye gelince, acil durum ekipleri itfaiye amirinin emrine girerler. İtfaiye geldikten sonra tüm sorumluluk ve yetki itfaiyenindir.

Bina sahip ve yöneticileri ile bina amirleri, ekiplerin yapılarda oluşacak yangınlara müdahale etmesi ve kurtarma işlemlerini yürütmelerinde kullanmaları için gereken malzemeleri bulundurmak zorundadır. Yapının büyüklüğüne, kullanım amacına, mevcut koruma sistemlerine ve oluşturulan ekip özelliklerine göre gerekli ise gaz maskesi, teneffüs cihazı, yedek hortum, lans, hidrant anahtarı ve benzeri malzemeler bulundurulur. Bulundurulacak malzemeler itfaiye teşkilatında kullanılan malzemelere uygun olmak zorundadır.

Çalışma saatleri içinde görevli sayısına ve o binadaki en büyük amirin takdirine göre, binanın her katı, bir bölümü veya tamamı için görevliler arasından yangın güvenliği sorumlusu seçilmesi gerekmektedir. Sorumlu kişi, çalışma saatinin başlangıcından bitimine kadar sorumlu olduğu bölümde, yangına karşı korunma önlemlerini kontrol etmek ve aldırarakla yükümlü kılınmaktadır. Kat mülkiyetine tabi binalarda ise, bu sorumluluk bina yöneticisine verilmiştir.

Yangın güvenliği sorumlusu, güvenlik biriminden veya teknik hizmetler biriminden görevlendirilmelidir. Görevleri şu şekildedir:

- a) Binanın yangın güvenlik önlemlerini kontrol eder, yangın hidrantları dahil tüm sistemlerin çalışır durumda olmasını sağlar.
- b) Yangın dolaplarındaki vana ve lansların çalışıp çalışmadığını kontrol eder.
- c) Söndürme tüplerinin gövde, hortum, lans, rakor, itici tüp ve göstergeleri, mekanik hasarı, boya durumu, paslanması, çizikleri, askı kancası, kontrol kartı, mühürleri ve basınç seviyelerini ve yerlerini kontrol ederek gördüğü aksaklıkları rapor eder. Söndürme cihazlarının üretici firma tarafından altı aylık periyodik bakımlarını yaptırır.
- d) Bakım ve onarım sırasında çalışma yerinde gerekli önlemleri aldırır ve söndürme cihazı ile eleman bulundurulmasını sağlar.
- e) Yangın durumunda ekip başlarına yardımcı olur ve sistemlerin çalıştırılmasını sağlar.
- f) Tatbikat yapılan kattaki çalışanları, sistemler ve önlemler konusunda bilgilendirir.
- g) Binanın bütün kısımlarını, riskli noktaları, her noktadaki yangın önlemlerini, yangına müdahale şeklini, hangi noktaya nasıl ulaşılacağını ve yangın ekibinin özelliklerini bilir.
- h) Vardiya amirleri ve güvenlik şefi ile irtibat kurarak vardiyalara göre söndürme ve kurtarma ekiplerini belirler. Bunlara görevlerini anlatır.

- i)** Yangın malzeme odasındaki malzemeleri kontrol eder. Temizliğini yaptırır. Teneffüs cihazlarının sürekli dolu olmasını sağlar.
- j)** İtfaiye olay yerine geldiği zaman itfaiyenin müdahale noktalarını gösterir ve su temini konusunda yardımcı olur.
- k)** Güvenlik personelinin eğitim programını hazırlar, güvenlik şefi aracılığıyla uygulanmasını sağlar.

Ayrıca, katlarda veya bölümlerde birim sorumluları seçilmelidir; bu kişiler bölümlerinde çalışanların boşaltılması ve acil durumlarda yardımcı olmak üzere görevlendirilmelidir. Birim sorumluları, kendi birimlerinde aşağıdaki görevlerden sorumludur:

- a)** Birim sorumluları; sorumlu oldukları katta veya bölümde bulunan personel içinden yangın, deprem ve panik gibi durumlarda kurtarma, boşaltma, ilk müdahale konuları için eleman belirler ve bunlara görevlerini anlatır.
- b)** Yangınla mücadele konusunda gerekli temel eğitimleri alırlar. Tüm personele ve yeni katılan personele; yangın kaçış kapılarını ve yollarını, acil durumlarda görevli olan personel haricindeki personelin çıkıştan sonra toplanacağı mevkii öğretirler.
- c)** Yangın ikaz butonlarının, duman dedektörlerinin, yangın ikaz flaşör/anons ünitelerinin sağlamlığını, önlerinin bloke edilmemiş olduğunu kontrol ederler.
- d)** Yangın dolaplarının, yangın çıkış kapılarının sağlam olmasını ve önlerinde engel olmamasını kontrol eder; yangın güvenlik hacimleri ve yangın merdiven yuvalarına hiç bir şekilde malzeme konulmamasını sağlarlar.
- e)** Herhangi bir duman dedektörünün yanlış algılama yapması durumunda, ihbarın yanlış olduğunu ve nedenini en kısa zamanda güvenlik merkezine bildirirler.
- f)** Yangına sebebiyet verebilecek açık veya hasarlı kabloların, gevşek bağlantıların olmadığını, parlama derecesi yüksek yanıcı maddelerin bulundurulmadığını kontrol ederler.

Binaların gerçek anlamda yangın güvenliğinin sağlanması için algılama, uyarı, söndürme ve pasif sistemlerin yanında, personel organizasyonuna ve eğitimine önem verilmelidir. Personelin görev dağılımları yapılmalı, deprem, yangın ve patlama gibi acil durumlarda kimin ne yapacağı önceden belirlenmelidir. Sadece belirlenmesi de yeterli değildir, tatbikatlar yapılarak bu kişiler görevlerine alıştırmalıdır.